

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raclawickie 14/C-535, 20-950 Lublin

Dr hab. Ewa Domagała-Zyśk, prof. KUL

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Ocena

dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

oraz rozprawy habilitacyjnej dr Diany Aksamit

pt. „Oblicza ojcostwa. Studium narracji ojców dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną” (Wydawnictwo UW, Warszawa 2021)

w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

w dyscyplinie pedagogika

I Sylwetka zawodowa Habilitantki

Doktor Diana Aksamit jest badaczką konsekwentną i zaangażowaną. Stopień doktora nauk społecznych w zakresie pedagogiki uzyskała po czterech latach studiów doktoranckich, na podstawie rozprawy pt. „Kulturowo-psychologiczne uwarunkowania postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce i na Litwie” w roku 2014, łącząc w niej doświadczenia kraju, w którym się urodziła, ze swego rodzaju zobowiązaniem do eksploracji zagadnienia niepełnosprawności intelektualnej w kraju swoich przodków. Jak zaznacza w autoreferacie, pomocne w tym zakresie było zarówno stypendium Rządu Polskiego - jak też wszechstronne wsparcie, które uzyskiwała na swojej macierzystej uczelni. Zanim w 2017 roku podjęła się prowadzenia dwóch ważnych projektów badawczych,

poznawała rzeczywistość rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością intelektualną zarówno z badań oraz wykładów swoich Mistrzów, jak też poprzez pracę zawodową w instytucjach oświatowych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Habilitantka jest osobą zaangażowaną dydaktycznie oraz organizacyjnie: w czasie pracy w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej opracowała autorskie programy kilkunastu przedmiotów na kierunku pedagogika specjalna, aktywnie działa na rzecz rozwoju uczelni, dbając zwłaszcza o zachowanie dorobku jej Patronki. Jest członkiem krajowych i zagranicznych stowarzyszeń naukowych międzynarodowych i krajowych, (IAASSID, AAIDD, PTP). Jej aktywność w wymiarze dydaktycznym i organizacyjnym została dostrzeżona przez Władze Uczelni (Habilitantka jest laureatką kilku Nagród Rektora APS) oraz Ministra Edukacji i Nauki, który przyznał dr Dianie Aksamit Medal Komisji Edukacji Narodowej.

W pracy naukowej dr Diany Aksamit można wyróżnić dwa obszary. Pierwszy z nich to analizy dotyczące węzłowych problemów pedagogiki specjalnej, w tym szczególnie pedagogiki osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną. Jak słusznie zauważa Habilitantka, ta grupa osób z niepełnosprawnością intelektualną, doświadczająca szczególnie poważnych i trudnych sytuacji życiowych, jest grupą marginalizowaną w badaniach naukowych. Pomimo wielu skutecznych działań na rzecz poprawy losu osób z niepełnosprawnościami, niestety ciągle jeszcze możemy wskazać na wiele przykładów ich wykluczenia, zarówno z przestrzeni badawczej pedagogiki specjalnej, jak też praktycznych działań edukacyjnych i pomocowych. W tym układzie osoby z niepełnosprawnością intelektualną doznają niejako „podwójnego wykluczenia” - także wewnątrz grupy osób z niepełnosprawnościami. W badaniach postaw społecznych czy postaw wobec edukacji włączającej znacznie bardziej pozytywne postawy deklarowane są wobec osób z niepełnosprawnością ruchową lub sensoryczną, niż osób z niepełnosprawnością intelektualną. Co więcej, z kolei w badaniach naukowych oraz w działaniach praktycznych w obrębie

niepełnosprawności intelektualnej zauważa się tendencję do pomijania potrzeb grupy z największym nasileniem problemów i potrzeb - osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim i znacznym. Należy zatem zaznaczyć, że Habilitantka dokonała ważnego i słusznego wyboru problematyki badawczej. Powołując się na słowa Marii Grzegorzewskiej, argumentuje swoje działania w sposób głęboko humanitarny - jako odpowiedź na swego rodzaju imperatyw wzywający do tego, żeby zająć się losem osób najbardziej tego potrzebujących.

Dorobek naukowy Habilitantki powstawał w tym obszarze w ciągu siedmiu ostatnich lat i zawiera istotne pozycje o charakterze analiz teoretycznych, dotyczących zagadnienia tożsamości osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną czy miejsca tej grupy dzieci i młodzieży w systemie edukacji. Równoległe z prowadzeniem prac koncepcyjnych i analitycznych Habilitantka uczestniczyła w tworzeniu opracowań i materiałów dydaktycznych adresowanych do tej grupy uczniów. Uczestniczyła także w licznych polskich i międzynarodowych konferencjach naukowych i naukowo-metodycznych oraz szkoleniowych z tego zakresu, będąc w kilku z nich inicjatorką i organizatorką wydarzeń. Była także wykonawcą w projektach naukowych i szkoleniowych dotyczących m.in. kształcenia w szkołach specjalnych w czasie pandemii, zagadnienia niepełnosprawności w pracy harcerskiej kadry instruktorskiej Nieprzetartego Szlaku czy też edukacji włączającej w Polsce, Indonezji i na Tajwanie. Należy zatem uznać, że w obszarze pedagogiki osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną Habilitantka w znaczący sposób dokonywała transformacji wyników prac badawczych na grunt praktyki pedagogicznej.

Drugim ważnym obszarem badań - a w zasadzie podobszarem poprzedniego - jest zagadnienie rodzicielstwa wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Habilitantka przekonująco uzasadnia, że wybór takiego pola badawczego wynikał z zaobserwowania luki w badaniach, zarówno polskich jak i zagranicznych, dotyczących tego zagadnienia. Analizując przyczyny tego stanu

rzeczy Habilitantka wskazuje zarówno na te systemowe, związane z dominacją medycznego modelu niepełnosprawności oraz nieobecnością osób z głęboką niepełnosprawnością i ich rodzin w dyskursie prawnym, edukacyjnym czy kulturowym, ale także przyczyny społeczne o charakterze bardziej złożonym. Przyczyny te analizować można w kontekście głęboko negatywnych postaw społecznych wobec osób z głębokimi niepełnosprawnościami, naznaczonych wstydem, lękiem czy litością oraz niedopuszczania do ich obecności w przestrzeni publicznej. Wspomniane przyczyny systemowe oraz społeczne sprawiały, że przez dziesiątki lat rodzice dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną pozbawiani byli często niejako prawa do swojego rodzicielstwa - sugerowano im umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczej. Placówki te miały zazwyczaj charakter totalny, były trudno dostępne i nie dysponowały mechanizmami wspierania rodziców przebywających w nich dzieci w podtrzymywaniu więzi i relacji rodzinnych. Z kolei ci rodzice, którzy decydowali się na wychowywanie dziecka z głęboką niepełnosprawnością w domu rodzinnym rzadko mogli liczyć na wsparcie szeregu potrzeb, które były udziałem ich dzieci i ich samych - w Polsce przez wiele lat nie funkcjonował system wspierania rodzin dzieci z niepełnosprawnością, zwłaszcza dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną.

Już sam wybór zagadnienia rodzicielstwa wobec dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną należy uznać za ambitny, nowatorski i wymagający naukowego opracowania,. Habilitantka precyzując cele badawcze sięgnęła jednak jeszcze znacznie głębiej, i zaplanowała poznanie doświadczeń grupy szczególnej - rodziców dorostych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną. Wybór takiego celu badan należy uznać za szczególnie humanitarny i nowatorski. Współcześnie bowiem coraz więcej wiemy o funkcjonowaniu dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, w tym także z niepełnosprawnością w stopniu głębokim. Pomaga w ich zrozumieniu medycyna (w tym szczególnie genetyka medyczna), psychologia, nauki socjologiczne oraz szeroko rozumiane nauki o

edukacji. Rodzice małych dzieci dysponują obecnie nieproporcjonalnie większą wiedzą - oraz możliwościami wsparcia - niż rodzice dzieci, które z podobnymi zaburzeniami urodziły się kilkadziesiąt lat temu. W pedagogice specjalnej po raz pierwszy w historii zaczęła rozwijać się geragogika specjalna - pedagogika starszych osób z niepełnosprawnościami, ponieważ dopiero w ostatnich dwóch dziesięcioleciach możemy obserwować populacje takich osób, które pomimo posiadania niepełnosprawności intelektualnej i często różnorodnych zaburzeń towarzyszących - dożywają wieku późnej dorosłości i starości. Można zatem uznać, że decyzja dr Diany Aksamit dotycząca prowadzenia badań wśród rodziców dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, zwłaszcza tych najstarszych - jest uchwyceniem doświadczenia pierwszej w historii populacji rodziców wychowujących dorosłe - a niekiedy już starzejące się - dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Prowadzone badania pozwalają zatem zarówno na uchwycenie przeżywanych obecnie doświadczeń, ale mają także duży potencjał stania się punktem odniesienia dla kolejnych badań tej problematyki.

W ramach eksploracji wybranego pola badawczego dr Diana Aksamit przeprowadziła w pierwszej kolejności wywiady pogłębione z matkami wychowującymi dorosłe dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim (34 wywiady przeprowadzone w latach 2017-2018). Habilitantka przedstawiła wyniki badań w monografii pt. „Kobiety-matki o macierzyństwie. Socjopedagogiczne studium narracji matek dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną” (2019), w perspektywie indywidualnego - biograficznego doświadczenia macierzyństwa oraz kształtowania się ich macierzyństwa w wymiarze społecznym. Badania poprowadzone zostały w metodologii badań jakościowych, w nurcie interpretatywnym. Pogłębiona analiza wypowiedzi respondentek nie posłużyła jako kanwa do porównań czy prostych sądów, ale jest próbą (jak zaznacza sama Habilitantka) - głębszego zrozumienia wieloletniego doświadczenia kobiet, które są matkami dorosłych obecnie osób z

głęboką niepełnosprawnością intelektualną, często o charakterze sprzężonym. W monografii Autorka szczegółowo i na ogół w pełni poprawnie przedstawia założenia koncepcyjne i metodologiczne własnych badań, nie ustrzegła się jednak przed nadmiernymi i nieuprawnionymi generalizacjami np. „Przyjęłam założenie, że matki dotyka marginalizacja społeczna” (s. 10); „Ta negatywna strona macierzyństwa jest również przyczyną pomijania głosu kobiet w procesie budowania wielowymiarowych modeli wsparcia dla osób z najcięższymi postaciami i rodzajami niepełnosprawności” (s. 27). Nie do końca uzasadniony jest też plan opisanego doświadczeń respondentek „ze szczególnym uwzględnieniem trajektorii cierpienia” (s. 12 i in.): wydaje się, że potrzebny byłoby bardziej obiektywny plan analizy danych, charakteryzujący się większą otwartością na różnorodność doświadczeń, ponieważ obejmują one zarówno te, które są źródłem trudnych przeżyć i cierpienia - ale też swoistej transgresji, wzrastania (także dzięki cierpieniu, które nie powinno być rozumiane wyłącznie jako doświadczenie negatywne), co w pedagogice ostatnich lat ujmowane jest często w badaniach nad „paradoksem niepełnosprawności”.

Wydaje się, że ten sam materiał badawczy (wywiady z matkami dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zebrane w latach 2015-2018) Habilitantka wykorzystała jeszcze kilkakrotnie przygotowując teksty artykułów autorskich i współautorskich. W żadnym z tych tekstów Habilitantka nie informuje jednak czytelnika, czy są to te same wywiady, które analizowane są w monografii z roku 2019 i innych tekstach - czy też jest to nowy materiał badawczy, zebrany na potrzeby danego tekstu. W monografii wydanej w roku 2019 w spisie literatury nie są zamieszczone wydane we wcześniejszych latach artykuły autorskie lub współautorskie Habilitantki, co jest doprawdy niezrozumiałe - publikując monografię dotyczącą zagadnienia macierzyństwa kobiet wychowujących dorosłe dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim konieczne wydaje się odniesienie do wyników badań i tekstów napisanych w kilku poprzednich latach. Wydaje się także, że ten sam materiał badawczy został użyty do przygotowania

dwóch tekstów współautorskich w języku angielskim, które ukazały się po roku 2019: A qualitative retrospective study from Poland, (2021, współautor: M. Wehmeyer; Experiences of mothers who care for adults with profound intellectual disabilities. Qualitative study (2021, współautorka: M. del Mar Badia Martin. Teksty te zawierają wśród pozycji bibliograficznych monografię autorską Habilitantki z 2019 roku, jednak w opisie metodologii badań w nich przedstawionych nie wspomina się o tym, że wyniki badań (prawdopodobnie) tej samej grupy osób były już publikowane w języku polskim we wspomnianej monografii i innych tekstach. Co więcej, w tych dwóch tekstach autorka w artykule w części obejmującej przegląd dotychczasowych badań powołuje się na wyniki badań opublikowanych wcześniej we własnej monografii rysując tło dla badań prezentowanych w artykule, co dodatkowo utwierdza czytelnika w tym, że są to inne badania, obejmujące inne grupy badawcze.

Zarysowany powyżej problem, który pojawił się w ocenie dorobku Habilitantki wymaga jednoznacznego rozstrzygnięcia, np. poprzez erraty do tekstów już opublikowanych. Nie jest bowiem niemożliwe częściowe publikowanie wyników badań w różnych tekstach, służy to na pewno szerszemu dostępowi do wyników, tym bardziej, jeśli publikacje ukazują się w różnych periodykach i wydawnictwach, a także w różnych językach. Zapewne też materiał zebrany przez Habilitantkę w czasie wywiadów był na tyle szeroki, że możliwe było jego wykorzystanie w tekstach dotyczących różnorodnej problematyki - osadzonej jednak w tym samym polu badań. Jednocześnie jednak czytelnik każdego kolejnego tekstu ma pełne prawo do wiedzy o tym, czy prezentowane wyniki zostały zebrane w populacji, którą już zna z innych badań - czy zapoznaje się z zupełnie innym materiałem, zebrany w innej, nowej populacji. Dzięki temu unika się także zakłamania co do doświadczenia badanej populacji - gdyby w każdym z analizowanych teksów pojawiła się nowa grupa respondentów, czytelnik miałby możliwość zapoznania się z doświadczeniami ponad dwustu rodziców. Jeśli jest to ta sama populacja - są to doświadczenia tej samej grupy około trzydziestu matek.

- II Ocena głównego osiągnięcia naukowego wskazanego przez
Habilitantkę - monografii pt. „Oblicza ojcostwa. Studium narracji
ojców dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną”
(Wydawnictwo APS, Warszawa 2021)

Jako główne osiągnięcie naukowe dr Diana Aksamit przedstawiła monografię pt. „Oblicza ojcostwa. Studium narracji ojców dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną” (2021). Monografia jest studium o charakterze teoretyczno-empirycznym, w którym Autorka przedstawia zarówno naukowy krajobraz badanego zagadnienia, jak też wyniki własnych badań empirycznych. Analizując dotychczasowe wyniki w obrębie przedmiotu badań Autorka korzysta z szerokiego wachlarza literatury przedmiotu, zarówno w języku polskim jak i w językach obcych, głównie w języku angielskim. Odwołuje się w tym do wykorzystywanej chętnie na gruncie pedagogiki specjalnej teorii systemów ekologicznych Urie Bronfenbrennera, sytuując ojcostwo zarówno w perspektywie indywidualnej, osobistej - jak i społecznej, uwzględniając także szeroki kontekst życia badanych ojców w rzeczywistości społecznej, politycznej i ekonomicznej poprzednich dekad. Przekonywująco Habilitantka uzasadnia także korzystanie z teorii systemów rodzinnych Murraya Bowena, powołując się na licznych polskich autorów, kontynuujących to podejście na gruncie polskim oraz teorie interakcjonizmu symbolicznego. Wartościowym elementem części teoretycznej monografii jest rzeczowe i spójne przedstawienie koncepcji, na których zbudowany został plan badań własnych, a także wykorzystanie do tego celu licznych schematów w opracowaniu Autorki. Uznaję, że ta część monografii w wyczerpujący i w pełni poprawny sposób przedstawia treści potrzebne do zrozumienia założeń badań własnych Habilitantki oraz poznania dotychczasowego dorobku naukowego w badanych obszarze.

W części metodologicznej Habilitantka przedstawia cele badań własnych oraz pytania badawcze. Przekonująco uzasadnia wybór podejścia biograficznego i posłużenie się w badaniach wywiadem biograficzno-narracyjnym z wykorzystaniem podejścia analitycznego Fritza Schützego. Cennym aspektem monografii jest dokładne przedstawienie procedury badań własnych, które może stanowić model prowadzenia tego typu badań dla innych badaczy. Opis procedury wskazuje także na wysoce partycypacyjny charakter prowadzonych badań: badani ojcowie informowani byli o celu, założeniach i etapach badań, dokonali autoryzacji zebranego materiału, a w procedurze zadbano także o obecność sędziów kompetentnych - ojców, którzy nie uczestniczyli w badaniach, ale zapoznali się z procedurą analizy danych i zaproponowanymi kategoriami, wyrażając akceptację dla tego typu działań badawczych. Zgodnie z założeniami wybranej metody, materiał badawczy poddany następnie został analizie formalnej, dokonano następnie strukturalnego opisu tekstu oraz abstrakcji analitycznej i analizy wiedzy. W części metodologicznej przedstawiono jedynie skrótową charakterystykę badanych ojców oraz ich dzieci, a w prezentacji zastosowano wysoce posuniętą anonimizację, nadając ojcom i ich dzieciom inne imiona. Podano tylko ogólne przedziały wiekowe dla badanych mężczyzn, województwo w którym zamieszkują oraz informację, że reprezentowali oni różny poziom wykształcenia. Szanując prawo badanych osób do pozostania anonimowymi, tak niewiele danych dotyczących respondentów i ich dzieci obniża wartość zebranych danych i ogranicza możliwości ich analizy. Czytając daną wypowiedź nie wiemy bowiem, czy wypowiadający dane słowa ojciec ma lat 79 (tyle lat miał najstarszy uczestnik badań - czy 58 (wiek najmłodszego uczestnika), czy ich syn/córka jest osobą z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim bez dodatkowych niepełnosprawności- czy też jest to osoba z niepełnosprawnością sprzężoną, ponieważ wiele opisów zdaje się wskazywać, że dorosłe dzieci badanych ojców to osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi i chorobami współistniejącymi. Zebranie takich danych - przy zachowaniu zasady anonimizacji danych osobowych -

pozwołyby na połączenie wypowiedzi danego ojca z jego wiekiem, wiekiem jego dziecka oraz rodzajem posiadanej przez dziecko niepełnosprawności. Taka wiedza pozwoliłaby głębiej zrozumieć doświadczenia ojców. Innym wymiar ma bowiem zmęczenie, frustracja czy niepokój o przyszłość wyrażana przez 58-letniego ojca 25-letniego dziecka, a inny wymiar mają podobne doświadczenia ale wyrażane przez siedemdziesięciokilkuletniego mężczyznę pięćdziesięciolatka. Autorka wspomina także, że tylko niektórzy ojcowie wychowują swoje dzieci i pozostają w stałym związku z ich matkami, nie podaje jednak danych szczegółowych. Píše, że siedmiu ojców jest obecnie w związku małżeńskim, nie podaje jednak, czy jest to związek z matką dziecka, którego dotyczy wywiad. Dla czytelnika wiedza a tym, czy czytana wypowiedź pochodzi od ojca, który rozstał się z matką dziecka wiele lat temu i tylko sporadycznie uczestniczy w opiece i wychowaniu dziecka, czy też jest to wypowiedź ojca stale i regularnie wspierającego dziecko i jego matkę przez kilkadziesiąt lat - jest kluczowa dla zrozumienia znaczenia jego wypowiedzi.

Pomijając powyżej zaznaczone trudności, wyniki badań mają charakter wysoce znaczący dla pedagogiki specjalnej. Zapoznają badaczy i praktyków z nieznanym uprzednio światem przeżyć mężczyzn - ojców dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz ze znaczeniem, jakie nadają oni swojemu ojcostwu. Ważne jest osadzenie doświadczeń ojców w szerszym kontakcie kulturowym i społecznym oczekiwań wobec ojców, roli i pozycji społecznej oraz przemian w zakresie obrazu małżeństwa i rodziny, jaka dokonała się w ostatnich dziesięcioleciach i dokonuje się obecnie. Dzięki tym zabiegom zebrany materiał nie jest tylko głosem indywidualnym, ale pozwala na szersze zrozumienie zagadnienia niepełnosprawności intelektualnej w stopniu głębokim. Habilitantka podejmuje się takiego zadania przedstawiając na podsumowanie badań model (konstrukt) ojcostwa dziecka z niepełnosprawnością intelektualną, w którym uwzględnia szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Model ten z całą pewnością może stać się podstawą dla kolejnych badań tego zagadnienia, w których można byłoby precyzyjnie określić

rodzaj badanych czynników, które wszak nieustannie ulegają zmianom. Jak wspomniano wcześniej w tej recenzji, chociaż przedstawione w monografii badania mają charakter w pełni współczesny, odnoszą się - poprzez retrospektywną naturę wywiadu narracyjnego - do kontekstów przeszłych, często już dzisiaj nieobecnych. Nie jest to zarzut, ale pokazanie perspektywy kolejnych badań - niewątpliwym i ważnym atutem obecnych jest ukazanie doświadczeń tej grupy ojców, natomiast wartościowe będą kolejne badania pokazujące doświadczenia ojców w innym wieku (młodszych), którzy wychowywali swoje dzieci w innym kontekście społecznym i kulturowym, w którym tak bardzo zmieniło się ogólne postrzeganie ojca i ojcostwa. W zarysowanym modelu proponowałabym zmianę słowa „naznaczone”, które ma charakter raczej negatywny, na inne wyrażenie w sposób bardziej neutralny okazujące ojcostwo wobec dziecka z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. W pełni zgadzam się z Habilitantką w zakresie analizy praktycznego znaczenia przeprowadzonych badań - mogą one być źródłem wielu inicjatyw wspierających ojcostwo w analizowanym wymiarze.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny dr Diany Aksamit przedstawiony do oceny w procedurze o nadanie stopnia doktora habilitowanego, a szczególnie monografię pt. „Oblicza ojcostwa. Studium narracji ojców dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną” (2021) przedstawioną przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie naukowe stwierdzam, że efekty pracy naukowej dr Diany Aksamit wnoszą istotny wkład w rozwój dyscypliny pedagogika, a Habilitantka spełnia wszystkie wymagania stawiane kandydatom do uzyskania stopnia doktora habilitowanego określone w art. 219 ust.1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) . W związku z powyższym wnioskuję o nadanie dr Dianie Aksamit stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Ewa Samogólczyńska

Lublin, 22.08.2022r.